دریچه

گرسنگی؛ بدتر از جنگ

می‌گویند: «کسی از گرسنگی نمی‌میرد، اما به نظر می‌رسد کسی این حرف را زده باشد که فلسفی طلایی از لندنترین غذاها را در دهان داشته است. زیرا در بمن هستند بسیاری که از گرسنگی مرده و پس از این دنیا می‌میرند. آنها نمی‌دانند جنگ بهتر است یا گرسنگی. چون اگر از یکی جان سالم به‌در ببرند، دیگری جانشان را خواهد گرفت. آنچه را می‌خوانید، از برخی اظهارات تعدادی از شهروندان یمنی گردآوری شده است:

جابر ۳۸ ساله و کارمند

کسی که گفته است هیچ‌کس از گرسنگی نمی‌میرد درباره چیزی صحبت کرده که اطلاع درستی از آن ندارد. من شخصا چهره زنی مرده را دیده که فرزندش پستان‌های او را به دهان گرفته بود تا شاید قطره‌ای شیر از آن بیابد. این صحنه را من در ماه رمضان دیدم، ولی هرگز نمی‌توانم آن را فراموش کنم. نگاه آن کودک که به دنبال چیزی برای رفع گرسنگی بود و پستان‌های زنی مرده هرگز از خاطرم نمی‌رود. وقتی کودک شیری نیافت، سرش را روی سینه مادر گذاشت و به نظرم مرد. نمی‌دانم، آری گرسنگی قاتل است.

علی ۴۳ ساله و بی‌کار

گرسنگی فقط کافر نیست، بلکه قاتل است. بچه خودم به دلیل سوءتغذیه مرد. مادرش شیری در پستان نداشت و قوطی‌های شیر هم خیلی گران بود. من بی‌کار بودم و قدرت خرید آنها را نداشتم. دنبال هرکاری که بشود می‌گشتم تا بتوانم یک قوطی شیر خشک برای بچه‌ام بخرم. خیلی‌وقت‌ها به‌جای شیر، آب در شیشه‌اش می‌ریختم و به او می‌دادم. رفته‌رفته بدنش ضعیف شد و استخوان‌هایش بیرون زد. بعد از مدتی به حالت کما رفت و او را به بیمارستان منتقل کردیم. اما دیگر فایده‌ای نداشت. او مرده بود. همیشه خودم را کناهگار می‌دانم. چون نتوانستم به او غذایی که نیاز داشت برسانم. با همسرم تصمیم گرفتیم دیگر بچه‌دار نشویم. بااین‌حال تصویر آن کودک از ذهنم پاک نمی‌شود.

عبدالله ۵۲ ساله و نقاشی‌بچه

هرچه درباره گرسنگی بگویند درست است: کافر، قاتل، ظالم و... کافی است انسان مجبور باشد از گرسنگی چیزهای حرام را بخورد. مثل گوشت مرده یا مال حرام یا چیزی که در آشغال‌ها پیدا کرده است. حتی ممکن است از اینها بیمار شود. من هرروز بچه‌هایی را می‌بینم که در آشغال‌ها دنبال چیزی برای خوردن می‌گردند. بعضی‌وقت‌ها قوطی‌ها را جمع می‌کنند تا آنها را بفروشند و تکه‌نانی بخرند. به‌جای مدرسه‌رفتن، کارشان همین است.

فردوس ۳۰ ساله و خانه‌دار

پدرم از معذارهای جنس می‌خرید. رفته‌رفته بدهی‌اش زیاد شد و او قادر به بازپرداخت آن نبود. هروقت به معذارد می‌گفت به او مهلت دیگری بدهد، معذارد می‌گفت مهم نیست. ما همسایه هستیم. هروقت چیزی احتیاج داشتی، بیا و ببر. در آخر، معذارد رکل مبلغ طلبش را به اطلاع پدرم رساند اما نگفت که باید تسویه کند. بلکه درعوض خواهرم را که ۱۷سال داشت از او خواستگاری کرد. پدرم هم موافقت کرد. ما هم مجبور بودیم قبول کنیم چون در غیر این‌صورت پدرمان باید زندانی می‌شد.

سمیره ۱۹ ساله و دانش‌آموز

واقعا گرسنگی مصیبت بزرگی است: مثلا خودم ممکن است یک سال بگذرد و کاملا فراموش کنم که دوست دارم توانم بخورم. برای همین گاهی‌وقت‌ها با کسانی در مدرسه دوست می‌شوم تا فقط بتوانم از آنها چیزی برای خوردن به دست بیاورم؛ غذایی، میوه‌ای و درمقابل، حرف‌های نامزدی تحویلشان بدهم.

صفیر علی‌العمار ۴۵ ساله و وکیل

گرسنگی می‌تواند عواقب زیادی داشته باشد. هرکسی در برابر گرسنگی یک کاری می‌کند. بعضی گدایی می‌کنند. بعضی مهاجرت می‌کنند یا شاید کاری در خارج از کشور پیدا کنند. بعضی ترفوشی می‌کنند. بعضی اعضای بدنشان را می‌فروشند و بعضی هم کشور و شرفشان را می‌فروشند. من کسانی را دیده‌ام که خانه‌شان در اثر جنگ خراب شد و از هم طلاق گرفتند. زنی سراغ من آمده بود که می‌خواست از شوهرش طلاق بگیرد. می‌گفت همسرش را دوست دارد؛ ولی چون او قادر به تأمین مخارج زندگی نیست مجبور است از او طلاق بگیرد. برای همین است که می‌گویند وقتی فقر از یک در وارد می‌شود، عشق از در دیگر خارج می‌شود. یک روز من در خیابان می‌رفتم. دو زن را دیدم که به من نظر دارند. بعد فهمیدم دوفشان صرفا ارتباط جنسی نبود، بلکه بیشتر نیاز به غذایی داشتند که شکمشان را سیر کند. خیلی‌ها هستند که شدت گرسنگی باعث شده تا ایمان و ارزش‌های انسانی‌شان را از دست بدهند.

ام‌مجدی ۳۳ ساله و خانه‌دار

گرسنگی مرا از همسر و فرزندانم را از پدرشان محروم کرد. دختر کوچکم چهار سال دارد، اما هنوز چهره پدرش را ندیده است. هروقت از پدرش حرف می‌زنیم گریه می‌کند. چون پدرش نیست. او رفته است تا کاری پیدا کند و درآمدی داشته باشد. هرچند دوری‌اش برای ما سخت است، ولی نمی‌خواهیم کارش را از دست بدهد و نزد ما برگردد. چون اگر کارش را از دست بدهد، ما همه از گرسنگی خواهیم مرد. روزی که رفت را هرگز فراموش نمی‌کنم. پسرش را در آغوش گرفته و گریه کرد. این اولین‌بار بود که می‌دیدم همسرم گریه می‌کند. گرسنگی مردان را مجبور می‌کند به غربت بروند و باوجود سختی‌هایی که دارد، به خانه برنگردند. چون تحمل غربت آسان‌تر از تحمل گرسنگی است.

عایشه ۴۵ ساله و فروشنده

ما درگیر جنگ ویرانگری شده‌ایم. یک‌بار به را شکست می‌دهد و یک‌بار ما آن را شکست می‌دهیم. این وضعیت کلی ماست. اگر تسلیم شویم، خواهیم مرد. من از ۱۳ سالگی پیراشکی می‌فروختم. اوایل دوست نداشتم که این کار را بکنم. اما بعدها به آن عادت کردم. حالا خرده‌فروشی می‌کنم و این سلاحی است که به وسیله آن با گرسنگی می‌جنگم. از همان‌موقع مدرسه را رها کردم. در اینجا کسانی که سن بالایی دارند زودتر از گرسنگی می‌میرند. چون کسی نیست که مخارجشان را تأمین کند. اکثر مردم یمن کارگرانی هستند که زمین ندارند. به‌همین‌دلیل آنها غذای خودشان را کشت نمی‌کنند و همچنین نمی‌توانند غذای مورد نیاز خود را به دلیل گرانی، بخرند. به‌علاوه پنج میلیون نفر دیگر نیز در یمن به دلیل افزایش قیمت غذا مضطر می‌شوند و فاقد امنیت غذایی‌اند؛ به بیانی ساده‌تر در یمن هرشب دست‌کم ۱۰ میلیون نفر گرسنه می‌خوابند.

منبع: یمن‌پرس

نگاهی به جنگ یمن از آغاز تاکنون

رؤیای برباد رفته سعودی در سرزمین «سبا»

عکس: AFP

محمد علی عسگری

سال ۱۹۲۴، عبدالعزیز، بنیان‌گذار عربستان سعودی، با سودای تصاحب یمن و ضمیمه‌کردن آن به کشورش، به آنجا لشکر کشید. این جنگ ۱۰سال و تا ۱۹۳۴ ادامه داشت. سعودی‌ها به هدف خود نرسیدند و سرانجام مجبور شدند با امضای یک معاهده عملا از یمن عقب‌نشینی کنند. آیا عربستان یک بار دیگر تجربه خود را در یمن تکرار می‌کند؟

یک بار نیز مصری‌ها (۱۹۶۲- ۱۹۷۰) در دوران جمال عبدالناصر به یمن لشکر کشیدند. هدف از این جنگ، کمک به جمهوری‌خواهان و ناسیونالیست‌ها مقابل نیروهای ارتجاعی و پادشاهی قدیم یمن علنی شد. پس از هشت سال، مصری‌ها با دادن خسارات‌های فراوان، درنهایت سرشکسته بازگشتند. شکست آنها در یمن چنان سنگین بود که یمن را به «ویتنام مصر» تشبیه کرده‌اند.

حال این سومین بار است که در یک قرن کشور یمن درگیر جنگی تحمیلی و ناخواسته شده است. با پیروزی بهار عرب در یمن که موفق به برکناری علی عبدالله صالح بعد از چهار دهه از قدرت شد، مردم محروم این کشور خواب دموکراسی و حاکمیت قانون را می‌دیدند؛ اما ناگهان از کابوسی خودساخته سر در آوردند. جنگ یمن از یک درگیری ساده داخلی شروع شد. گروهی به دلیل اختلافاتی با دولت مرکزی در افتادند. این اختلافات را می‌شد در چارچوب‌های قانونی و با کدخدامنشی‌های داخلی حل‌وفصل کرد؛ اما با دخالت قوای خارجی پیچیده‌تر شد. عربستان مدعی شد امنیت کشورش به خطر افتاده و صدای پای رقیبش ایران را بشنود مرزهایش می‌شود. بعد بلافاصله بدون داشتن مجوزی از سوی سازمان ملل یا هر نهاد بین‌المللی دیگری، ائتلافی خودخواسته و عربی تشکیل داد و موشک‌ها و بمب‌هایش را بر سر یمن آوار کرد. مثل همیشه دولت‌های غربی سکوت کردند؛ سازمان ملل آه کشید و به تماشا نشست و یک فاجعه جدید در خاورمیانه دهان کشود. اکنون بیش از ۲۰ ماه از این فاجعه می‌گذرد. بی‌اینکه هدف‌گیری‌ها از طرف‌های درگیر در یمن از مواضع خود کوتاه آمده یا قصد پایان‌دادن به این فاجعه را داشته باشند.

دلایل شروع جنگ

یمن یکی از چهار کشوری است که با وقوع جنبش‌های بهار عرب دچار تغییرات درماتیکی شد. پیش از شروع جنگ در یمن، پایگاه یوروتیوز در گزارشی نوشت: «یمن باوجود بی‌ثباتی کاه‌وبیگاه در آن و در تلاقی‌گاه شرق و غرب، این روزها یکی از بدترین بحران‌های سیاسی و ناآرامی‌های چند دهه اخیر را از سر می‌گذراند. برخی از تحلیلگران آنچه را در یمن اتفاق می‌افتد، آینه جنگ سرد قدرت‌های منطقه‌ای می‌دانند. ازهمین‌رو، عربستان و متحدانش در حاشیه خلیج‌فارس، کنترل حوثی‌ها بر صنعا، پایتخت یمن را کودتا توصیف کردند. بحران پیچیده یمن ریشه در سیاست، قومیت و قبیله‌گرایی در این کشور دارد؛ بحرانی که پتانسیل تزییق تنش بیشتر را به روابط دو کشور تولیدکننده بزرگ نفت در خاورمیانه، یعنی ایران و عربستان، دارد. این احتمال هست که بحران یمن این دو رقیب منطقه‌ای را بیش از پیش رودرروی یکدیگر قرار دهد».

در سال ۲۰۱۲ میلادی، به دنبال بهار عربی و انقلاب مردمی یمن، علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور این کشور، مجبور شد پس از چهار دهه از قدرت کناره‌گیری کند. صالح مردی است که از سال ۱۹۷۸ بر یمن شمالی و از سال ۱۹۹۰ میلادی، پس از اتحاد دو یمن، بر یمن نوین و متحد حکومت می‌کرد و حتی در این اواخر قصد داشت فرزندش، احمد علی عبدالله صالح را جانشین خود کند. کشورهای غربی صالح را به سوءاستفاده از نفوذ خود و تلاش برای به‌دست‌گرفتن دوباره قدرت متهم می‌کنند. او هرازچندگاهی سخنی می‌گوید و برای این و آن خطونشان می‌کشد. صالح تاکنون بارها سعی کرده با روسیه و عربستان وارد معامله شود؛ اما در این کار موفق نبوده است. با سرنگونی علی عبدالله صالح، در یک انتخابات آزاد عبد ربه منصور هادی به قدرت رسید. او وظیفه داشت قانون اساسی را تغییر داده و انتخاباتی پارلمانی برگزار کند. دوران انتقال قدرت در یمن از یک دولت موقت به یک دولت باثبات بـه دلیل اختلافات احزاب و گروه‌های یمنی طول کشید و در نهایت حرکت حوثی‌ها از استان صعده در شمال به سمت مرکز و با شعار مخالفت با اوضاع وخیم اقتصادی کشور، روند سیاسی را در این کشور مختل کرد. منصور هادی هم‌اکنون به صورت تبعیدی در ریاض به سر می‌برد و منتظر بازگشت پیروزمندانه به یمن است.

حوثی‌ها یا انصارالله، گروهی شیعه‌مذهب (زیدی) هستند که از دیرباز بر یمن حکومت می‌کردند؛ اما این اواخر دایره قدرت‌شان فقط به استان صعده در شمال غرب یمن محدود شده بود. آنها دو سال پیش، ابتدا شهر عمران و بعد صنعا، پایتخت یمن را به کنترل خود درآوردند. ادعا می‌شود نیروهای انصارالله ازسوی ایران آموزش نظامی دیده و پشتیبانی مالی می‌شوند؛ هرچند ایران چنین ادعایی را تکذیب کرده و حوثی‌ها نیز آن را رد می‌کنند. درحال‌حاضر آنها کنترل صنعا و بیشتر مناطق غـرب یمن را در اختیار دارند. حوثی‌ها با نیروهای وفادار به علی عبدالله صالح متحد شده‌اند. بعضـی از تحلیلگران ائتلاف بین حوثی‌ها و صالح را ائتلافی برای دوباره به‌قدرت‌رساندن صالح تفسیر کرده‌اند؛ اما حوثی‌ها که در کنشـته شش جنگ با صالح داشته و در برابرش مقاومت کرده بودند، می‌گویند ائتلاف‌شان کاملا منطقی بوده و به‌هیچ‌وجـه نمی‌خواهند نقش پیاده‌نظام را برای صالح بازی کنند. حوثی‌ها با تصرف شـهرهای مرکـزی، کمیته‌هایی مردمی برای اداره این شـهرها تشـکیل داده و جنبش خود را انصارالله نامیدند. در سال ۲۰۱۴ آنهـا موفق شـدند اقامتگاه منصور هـادی را به محاصره درآورده و او را مجبـور بـه استعفا کنند. او نیز استعفا داد؛ اما بعد بـه صورت مخفی به عدن در جنوب یمـن گریخت و اعلام کرد خود را همچنان رئیس‌جمهور قانونی کشـور می‌داند. انصارالله این اواخر حتی اقدام به تشـکیل شورایی سیاسی (شـورای عالی سیاسی یمن) کرد تا سرنوشـت آینده کشور را به دسـت گیرد. این شورا دولتی را به رهبری عبدالعزیـز صالح بن حبتور معرفی کرد؛ اما این دولت تاکنون از سوی هیچ کشوری به رسمیت شـناخته نشده است. به طرف‌های درگیـر در جنگ‌های داخلی یمن بایـد القاعده و داعش را هم اضافه کرد که در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد.

ورود عربستان

عربستان سـعودی از مشـروعیت منصورهادی دفاع می‌کرد؛ اما وقتـی دید او به‌همراه نیروهایش قادر بـه مقاومت در برابر حوثی‌ها نیسـت، روز ۶ مارس ۲۰۱۵ وارد جنگی تمام‌عیار با حوثی‌ها در یمن شد. ریاض ابتدا ائتلافی عربی با حضور ۹ کشور تشکیل داد که عبارت بودند از عربسـتان سـعودی ۱۰۰ هواپیمای جنگی، ۱۵۰ هزار سـرباز در کنار نیروی دریایی این کشـور، نیروهای زمینی و نیروی کارد ملی، مصر جهاز کشـتی و ناو واسبته به نیروی دریایی مصر همراه ۱۶ هواپیمای جنگی، امارات متحده عربـی ۳۰ هواپیمای جنگی، کویت ۱۵هواپیمای جنگی، بحرین ۱۵ هواپیما، قطـر ۱۰ هواپیما، اردن شـش هواپیما و سودان شش هزار سرباز همراه سه هواپیمای جنگی. به‌جز اتحادیه عـرب، کشـورهای فلسـطین، لبنان، لیبی، جیبوتی، سـومالی، موریتانی و افغانسـتان در کنار کشـورهای انگلسـتان، فرانسـه، ترکیه، بلژیک، آلمان، پاکسـتان، کینه، سنگال، مالزی، کانادا، اسـپانیا و بنگلادش از این ائتلاف حمایـت کردند. در این میان کشـورهای الجزایر، تونس، عمان، روسـیه و ژاپن موضعی بی‌طرف گرفتنـد و از همان ابتدا خواسـتار حل این بحـران از طریق مذاکرات سیاسـی شدند و کشـورهای ایران، چین، عراق و سوریه نیز با تشـکیل چنیـن ائتلافی مخالف بودند. تاکنون هفت بار عضـو اعلام کـرد به ائتلاف به رهبری عربستان می‌پیوندد.

عربستان قصد داشت ابتدا با بمباران‌های هوایی مواضع حوثی‌ها را در هم بشـکند و بعد با واردکردن یک نیروی زمینی مناطق مختلف یمن را از شـمال تا جنوب بازکسـازی کند؛ اما این امر تاکنون محقق نشده است. زیرا پاکسـتانی‌ها گفتند حاضر به ارسال نیروی زمینی به

> **یکی از دلایل چشم‌پوشی آمریکا نسبت به جنگ یمن یا جرائم عربستان سعودی در این کشور را کسانی مسئله توافق هسته‌ای ایران در دولت باراک اوباما می‌دانند و می‌گویند آمریکا برای اینکه عربستان را نسبت به این توافق تا حدودی راضی کرده باشد. سعی کرد در جریان جنگ یمن به این کشور امتیاز بدهد**

یمن نیسـتند و به دنبال آن مصری‌ها نیز شکست تاریخی خود در این کشـور را بهانه قـرار داده و گفتند حاضر به ارسـال نیروی زمینی به یمن نیسـتند. این اواخر شنیده شد راحیل شریف، فرمانده سابق ارتش پاکسـتان، به رهبری ائتلاف نظامی عربسـتان منصوب شده است؛ اما خبرهای بعدی حکایت از این داشـت که او نتوانسته با سعودی‌ها به توافق برسـد؛ بنابراین به کشـور خود بازگشته اسـت. یکی از شروط او برای رهبری ائتلاف سعودی، مشارکت ایران در این ائتلاف بود!

در ۲۰ ماه گذشته بیشتر مناطق یمن به‌جز بیابان‌های سمت مشرق صحنه نبردهـای خونین بوده اسـت. هم‌اکنون یمـن را می‌توان به سـه قسمت تقسـیم کرد: بخش شمال و شـمال غربی آن در اختیار نیروهای حوثی و طرفداران علی عبدالله‌صالح اسـت. بخش‌هایی از جنـوب عدن و شـمال در اختیار نیروهای طرفدار هادی اسـت که از سوی امارات متحده و عربستان حمایت تسلیحاتی و نظامی می‌شوند. بخش شـرقی کشور نیز که سرزمین‌های خشک و لجزیزع است بیشتر در اختیار گروه‌های تروریستی از جمله داعش و القاعده است.

کشور یمن ۲۴.۴ میلیون نفر (۲۰۱۳ میلادی) جمعیت دارد و یکی از فقیرترین کشـورهای منطقه خاورمیانه به شـمار می‌رود. مسـاحت آن ۵۲۷.۹۶۸ کیلومتر مربع اسـت که در ۲۲ استان تقسـیم می‌شود. پیش از شـروع جنگ فعلی رتبه فسـاد در یمن، ۱۶۱ از بین ۱۷۱ و رتبه آزادی بیان ۱۶۷ از بین ۱۸۰ بوده اسـت. یمن ساختاری قبیله‌ای دارد و رؤسـای قبایل نقش مهمـی در تعیین سیاست‌های این کشور دارند.

علی عبدالله‌صالح در زمان زمامداری‌اش توانسته بود قبایل را با خود همراه کند؛ اما بعد از سقوط او قبایل یمن نیز پراکنده شدند و هرکدام در محل اسـتقرار خود به حمایت از کانون‌های قدرت در همان محل برخاستند. یکی از مهم‌ترین قبایل یمن قبیله حاشد اسـت. جندی‌پیش منصور هادی، علی‌محسن الاحمر، شخصیت معروف این قبیله را به فرماندهـی نیروهای نظامی خود در یمن برگزید. او دوسـت کرمانه و گلسـتان علی عبدالله‌صالح بوده اسـت. هدف از این انتصاب آن بود کـه او بتواند صنعا را از نیروهای صالح و حوثی بازپس بگیرد؛ اما این هدف تاکنون محقق نشده است.

طرف‌های خارجی

به غیر از ائتلاف به رهبری عربسـتان باید از طرف‌های دیگری نام برد که به اشکال گوناگون پایتان به این جنگ کشیده شده یا متهم به دخالت در آن هستند. در اینجا به‌طور مشخص به سه کشور و در کنار آن اسرائیل اشاره می‌شود.

ایران

عربسـتان سـعودی مدعی اسـت ایـران حوثی‌هـا را تحریک کرده اسـت تا قدرت را در یمن به دسـت گیرند. این ادعایی اسـت که بارها از سـوی ایران رد شـده و تهران می‌گوید طبق اسـتراتژی روشـن خود از همـه مظلومان در منطقه حمایـت می‌کند. تاکنون بارها آمریکایی‌ها و سـعودی‌ها مدعی شـده‌اند ایران از طریق دریا سـلاح و مهمات برای حوثی‌ها فرسـتاده اسـت. ادعاهایی که هرگز در محافلـی به‌طرف اثبات نشـده و ایـران نیز آنهـا را تأیید نکرده اسـت. محسـن میلانی، اسـتاد علوم سیاسی دانشـگاه فلوریدای جنوبـی آمریـکا، در مقاله‌ای که در فارین‌افرز منتشـر کـرد، درباره دخالـت ایـران در جنگ یمن نوشـت: «ایران عامـل جنگ داخلی در یمـن نیسـت و حوثی‌ها هم بـه نیابت از ایـران نمی‌جنگند. در کل ایـران، یمـن را در کنترل نـدارد؛ ایران هیچ منافـع راهبردی یا اقتصادی را در یمن دنبال نمی‌کند؛ اما عربسـتان سعودی به‌طور عمده برای توجیـه تمایلات و جاه‌طلبی‌های خـود، در نقش ایران در یمـن اغراق می‌کنـد. البته ایـران نیز مانند جامعـه بین‌المللی به‌شـدت نگران امنیت تنگه باب‌المندب در یمن اسـت که مسـیر عبـور و مرور محموله‌های نفتی به ارزش میلیون‌ها دلار محسـوب می‌شـود؛ اما برای شـعله‌ورکردن جنگ داخلـی در یمن مداخله نظامی نمی‌کند. چراکه تهران قلبا باور دارد راه‌حل مشکل و درگیری کنونـی مداخله نظامی نیسـت. اکنـون بمباران هوایی عربسـتان سـعودی در یمن و حتی اعزام نیرو به این کشور نمی‌تواند حوثی‌ها را شـکسـت دهد یا از گسـترش نفوذ ایران در یمن جلوگیری کند. در حقیقت، جنگ داخلی در یمن، فقیرترین کشـور جهان عرب، بازتابی از درگیری‌هـای متعـدد میان فرقه‌هـا و قبایل گوناگون اسـت که به‌هرحال حوثی‌ها شـیعه (زیدی) هستند. آنها با وجود اختلافات مذهبی که با ایران دارند، در مجموع به کفته ایران بخشـی از «محور مقاومت» به شـمار می‌روند. طبیعی است که به‌فدرت‌رسیدن چنین گروهی در یمن با حتی در بخش‌هایی از خاک یمن می‌تواند به معنای حضور متحدی قوی برای ایران باشـد و خلاط منافـع ایران در تنگه استراتژیک باب‌المندب محسوب شود.

آمریکا

نقـش آمریـکا را در یمن بایـد در دو سـطح تحلیل کـرد؛ یکی کمک‌های تسـلیحاتی- اطلاعاتی به عربسـتان سعودی و حمایت از این کشور در محافل بین‌المللی ازجمله سازمان ملل متحد و دیگری مشـارکت مسـتقیم در بمباران مناطقی از یمـن و تعقیب نیروهای القاعده و داعش.

۱۳ اکتبر گذشته رسانه‌ها از حمله ناوهای آمریکایی به سه سکوی راداری یمنی در سـواحل دریای سـرخ (سـواحل غربی یمن) خبر دادند. بهانه آمریکایی‌ها، حملات موشکی ارتش و کمیته‌های مردمی به ناوهای آمریکایی بود؛ موضوعی که از سـوی یمنی‌ها تکذیب شد. بعدها بیانیه داده شد که این حمله محدود بوده و آمریکا به‌هیچ‌وجه قصد دخالت مستقیم در جنگ یمن را ندارد؛ بااین‌حال آمریکا از زمان شروع تجاوز سعودی‌ها از هیچ کمکی به عربستان دریغ نکرده است. از سوخت‌رسـانی به جنگنده‌های عربسـتان گرفته تا مشخص‌کردن اهـداف و مشـورت‌ها و اطلاعات نظامـی لازم و ممانعـت از اقدام رسـانه‌ای علیه آل‌سعود و همپیمانانش در رسـانه‌های غربی. یکی از دلایل چشم‌پوشـی آمریکا نسـبت به جنگ یمن با جرائم عربستان سعودی در این کشور را کسانی مسئله توافق هسته‌ای ایران در دولت باراک اوباما می‌دانند و می‌گویند آمریکا برای اینکه عربستان را نسبت به این توافق تا حدودی راضی کرده باشـد، سعی کرد در جریان جنگ یمن به این کشور امتیاز بدهد.

آمریکایی‌ها در دو سـال گذشـته میلیاردها دلار سـلاح پیشرفته به سـعودی‌ها فروختند تا با آن ملت بی‌پناه یمن را هدف قرار دهند. به گزارش سـازمان دیده‌بان حقوق بشـر، آمریکا در سال ۲۰۱۵ با فروش سـلاح به ارزش ۲۰ میلیارد دلار به عربستان موافقت کرد و بریتانیا نیز موافقت خود را با فروش چهار میلیارد دلار سلاح به رباض اعلام کرد. بیشـتر حملات هوایی عربستان سعودی به وسیله جت‌های اف- ۱۵ ساخت آمریکا صورت می‌گیرد.

بااین‌همـه هرچه جنگ یمن پیشـرفت و خسـارت‌های غیرنظامی بیشـتری به بار آورده است، لحن انتقادی آمریکا نسبت به عربستان نیز تند و تندتر شده است. انتقادهای آمریکا در دو سطح رسمی و نهادهای حقوق‌بشری به‌ویژه در سال دوم جنگ یمن تشدید شده است. نهادهای حقوق‌بشری بارها خواستار نفروختن سلاح به عربستان شده‌اند؛ امری که چندی پیش دولت باراک اوباما نیز آن را تصویب کرد.

آمریکا از سـال‌ها پیش جنگی برنامه‌ریزی‌شـده علیـه القاعده را در یمن پیـش می‌برد. در خلال این جنگ بود کـه انورالعولقی، یکی از رهبـران القاعده که خـود آمریکایی‌تبار بود، به وسـیله پهپادهای آمریکایی کشـته شـد و تعدادی زیادی را حتی در خـود آمریکا به راه انداخـت. آمریکا به ایـن نیرد پهپادی و اطلاعاتـی در یمن (با کمک یا بدون کمک دولت یمن و عربسـتان) ادامـه می‌دهد. چندی پیش فرمانده‌ـی مرکزی نیروهای آمریکایی در بنایه‌ای اعلام کرد در اواخر دسـامبر موفق شده اسـت سه نفر از اعضای القاعده را در دو حمله پهپـادی در مرکز یمن از پـای درببیاورد. در یک خبر دیگر اعلام شـد ایـران مهمات و سـلاح متعلق به گروه القاعده در اسـتان مارب یمن دو بار به وسـیله پهپادهای آمریکایی بمباران شد. در یک حمله دیگر شـماری از فرماندهان و اعضای گروه القاعده کشته شدند. پیتر کوک، تکنیکـری و تروریسـتی که به طور همزمـان با حوثی‌هـا و نیروهای طرفدار دولت منصورهادی می‌جنگد و از شیوه‌های انتحاری و انفجار خودروهای بمب‌گذاری‌شـده اسـتفاده می‌کند. القاعده و داعش در عیـن همکاری، اختلافاتی جدی با هـم دارند؛ به این معنا که داعش می‌خواهد در یمن خلافتی مخصوص به خود را اعلام کند؛ اما القاعده قصد دارد از یمن به‌عنوان پایگاهی برای تربیت نیروهای خود و انجام عملیات‌های تروریسـتی در دیگر نقاط جهان استفاده کند.

بریتانیا

انگلیسـی‌ها بیشـتر جنگ یمن را بازاری برای فروش تسـلیحات خود به عربسـتان سعودی (و همه کشورهای عرب منطقه) یافته‌اند. گزارش‌ها نشـان می‌دهد در دو سـال گذشـته بریتانیا میلیون‌ها دلار سلاح به عربسـتان فروخته اسـت. یک بار روزنامه انگلیسـی گاردین نیز در گزارشـی نوشـت: «از آغاز درگیری‌ها در یمـن در مارس ۲۰۱۵ میلادی تاکنون دولت انگلیس ۳۷ مجوز برای صادرات محموله‌های نظامـی و تسـلیحاتی به عربسـتان صادر کرده است؛ ولی از فاش‌کردن محتوای این محموله‌ها برای پارلمان امتناع می‌کند». به نوشـته این روزنامـه، بریتانیا اواخر سـال ۲۰۱۴ میلادی معاهده تجارت اسـلحه سازمان ملل متحد را امضا کرد؛ معاهده‌ای که امضاکنندگان آن ملزم به متوقف‌کردن صادرات تسـلیحاتی شده به هر کشـور و گروهی در صورت وجود احتمال نقض حقوق بشـر، آزادی‌ها و قانون بین‌الملل هسـتند. در یک خبر دیگر مایکل فالون، وزیر دفاع بریتانیا، اعتراف کرد که بمب‌های خودساخته ساخت این کشور به وسیله عربستان سعودی در یمن استفاده شده‌اند.

به کفته او، هرچند بریتانیا از سـال ۱۹۸۹ بمب‌های خودساخته به عربستان‌سعودی نداده، اما راض در جنگ یمن از بمب‌های خودساخته ساخت انگلیس اسـتفاده کرده اسـت. بمب‌های خودساخته به دلیل کسـتردگی منطقه تحت پوشـش خود، تلفات انسـانی زیادی به‌همراه دارند و در صورت عمل‌نکردن جاشـی آنها، تا ماه‌ها یا حتی سـال‌ها بعد نیز می‌توانند باعث کشتار غیرنظامیان شوند. روزنامه ایندیپندنت نیز در گزارشـی نوشـت: از ابتدای جنگ یمن، انگلسـتان بیش از سه میلیارد پوند به عربستان با طرف‌های امنیتی این کشور اسلحه فروخته است.

رژیم اسرائیل

اسـرائیل بـه دلیل هراسـی که از قـدرت ایـران و متحدانش در منطقه دارد، به صورت غیرمسـتقیم از جنگ یمن اسـتقبال کرد. گرچه دخالت مسـتقیم اسرائیل در جنگ یمن بسـیار بعید به نظر می‌رسد، بااین‌حال برخی خبرهـای جسـته‌گریخته و تاییدشـده حکایت از حضور جنگ‌افزارهای اسـرائیلی در این جنگ دارد. برای مثال یک‌بار پایگاه خبری- تحلیلی veteransotoday در تحلیلی نوشـت که تصاویر باقی‌مانده از یک فروند اف-۱۶ سرنگون‌شـده ازسوی نیروهای یمنی نشان می‌دهد که این نوع از اف-۱۶ تاکنون به نیروی هوایی هیچ‌یک از کشورهای عربی فروخته نشده اسـت و تنها خریدار این نوع در منطقه خاورمیانه، اسرائیل بوده است.

نکته پایانی

رؤیای عربسـتان در یمـن هنوز تحقق پیدا نکرده اسـت. مقامات جوان و تازه‌به‌قدرت‌رسـیده سعودی می‌خواسـتند تکلیف یمن را در مدتـی کوتاه تعیین کنند؛ اما این فقط یک خیـال خام بود. تنها تاریخ بدرانشـان را نخوانده بودند و نمی‌دانسـتند که هـر ملتی حتی اگر فقیرتـرین و محروم‌ترین باشد هم می‌تواند در برابر یک تهاجم خارجی تا حد مرگ مقاومت کند. اکنون بعد از کشته‌شدن بیش از ۱۰ هزار نفر و ویران‌شـدن یک کشـور هنوز عبد ربه منصور هادی نتوانسـته است به صنعا بازگشـته و دولتش را مسـتقر کند. می‌گویند خبرهایی هسـت که عربستان دسـت‌به‌دامن پاکستان شده اسـت تا تکلیف این جنگ را برایش یکسـره کند. باز می‌گویند خبرهایی هسـت که آمریکایی‌ها یادمرباتی کنند تا عربسـتان به شـکلی آبرومند از ایـن باتلاق خارج شـود. همچنین می‌گویند خبرهایی هسـت که کسـانی تلاش می‌کنند با ایجاد آشـتی بین ایران و عربسـتان به این جنگ خاتمه دهند و باز می‌گویند خبرهایی هسـت مبنی‌بر اینکه نماینده سـازمان ملل متحد برای جنددمین‌بار نومبه‌اند تلاش می‌کند طرف‌های درگیر را به پای میز مذاکره بکشاند. شاید دریچه‌ای باز شود.

امـا هیچ‌کدام از این خبرها برای مردمانی که جنگ و گرسـنگی و قحطی بر سرشـان آوار شده و اثر موشـک‌ها و بمب‌ها تکه‌تکه‌شان نکنـد، از گرسـنگی خواهند مرد. سـودی ندارد. جهـان بی‌رحمانه چشم‌هایش را روی جنگ در یمن بسته اسـت. ای‌کاش عزرائیل مرگ نیز وقتی موشک‌ها فرود می‌آمدند، چشمانش را می‌بست!

روزنه

تلاش‌های بی‌نتیجه صلح

عملیات موسـوم به توفان قاطعیت عربستان پس از ۲۷ روز در تاریخ ۲۱ آوریل ۲۰۱۵ میلادی با اعلام آتش‌بس از سـوی عربسـتان پایان یافت. عربستان‌سـعودی ضمن اعلام اینکـه به اهداف خود در ایـن عملیات رسـیده اسـت، از شـروع عملیات سیاسـی برای بازگشـت منصور هادی به قدرت خبر داد. رسـانه‌های مخالف اما این آتش‌بس را شکسـت عربسـتان و ائتلاف تحت رهبری آنها می‌دانند. عربسـتان بلافاصله عملیات تازه‌ای را به نام «احیای امید» کلید زد و درعین‌حال بر تلاش‌های سیاسی برای حل بحران یمن تاکید کرد.

تلاش‌های صلح در چند مرحله از سـوی اسـماعیل ولدالشـیخ احمد، فرستاده ویژه بان‌کی‌مون، دبیرکل وقت سازمان ملل، صورت گرفـت. وی بارهـا به رباض، تهـران، عدن و صنعا، سـفر کرد تا با طرف‌هـای مختلف در این جنگ گفت‌وگو کند. مذاکرات صلح ابتدا به صورت فردی صورت می‌گرفت. اما بعد ولدالشـیخ موفق شـد طرف‌های درگیر را به ژنو سـوئیس بکشـاند. در مذاکرات ژنو ابتدا کشورهای منطقه منهای ایران مشارکت داشتند. اما سپس ایران نیز به این مذاکرات وجود شد. ولدالشیخ در مذاکرات ژنو اتکای اصلی خود را بر اجرای قطع‌نامه ۲۲۱۶ سازمان ملل متحد گذاشته بود که کشـورهای عضو شـورای همکاری خلیج‌فارس بر اجرای آن تأکید داشـتند. در این قطع‌نامه از شورشیان خواسـته شده تا سلاح‌های خود را زمین گذاشـته و از مناطق تصرف شـده عقب‌نشـینی کنند تا آنگاه مذاکرات سیاسـی شروع شود. روشـن اسـت که حوثی‌ها و متحدانشـان چنین قطع‌نامه‌ای را نپذیرفتـه و حاضر نبودند بدون گرفتن تضمینی جدی از مواضع خود عقب‌نشـینی کنند. آنها اساسا دولت منصور هادی را به رسـمیت نمی‌شناسند. بعد از چندین